

ДСТУ В А.1.1-58-95
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Система стандартизації
та нормування в будівництві
Технологія важких бетонів та
залізобетонних виробів
В'язучі системи
Терміни та визначення
Видання офіційне
Держкоммістобудування України
Київ

ДСТУ В А.1.1-58-95

Передмова

- 1 РОЗРОБЛЕНО
Українським Державним технічним університетом
будівництва та архітектури (КДТУВА)
(Рунова Р.Ф., д.т.н., проф.)
Науково-дослідним інститутом будівельного
виробництва Держкоммістобудування України
(Полонська С.О., к.т.н.)
- 2 ВНЕСЕНО
Відділом державним нормативів та стандартів
Держкоммістобудування України
- 3 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ
Наказом Державного Комітету України у справах
містобудування і архітектури N 20 від 02.02.95
- 4 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ
Цей стандарт не може бути повністю або частково
відтворений, тиражований і розповсюджений без
дозволу Держкоммістобудування України.

ДСТУ В А.1.1-58-95

Зміст

	С.
1 Галузь використання	1
2 Основні положення	2
3 Загальні поняття	3
4 Повітряні в'язучі	7
5 Гідравлічні в'язучі	11
Абетковий показчик українських термінів	20
Абетковий показчик німецьких термінів	22
Абетковий показчик англійських термінів	24
Абетковий показчик французьких термінів	26
Абетковий показчик російських термінів	28
Додаток А	29

ДСТУ В А.1.1-58-95

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Система стандартизації та нормування
в будівництві
Технологія важких бетонів
та залізобетонних виробів.
В'язучі системи
Терміни та визначення
Система стандартизации и нормирования
в строительстве
Технология тяжелых бетонов
и железобетонных изделий.
Вязущие системы
Термины и определения
Standardization and normalization systems
in construction
Common concrete and reinforced
concrete products technique.

Binding systems
Terms and definitions

Чинний від 1995-07-01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

1.1 Цей стандарт встановлює науково-технічні терміни та визначення основних понять, що використовуються для позначення виробництва та застосування в'язучих при виготовленні бетонних та залізобетонних виробів.

1.2 Терміни, регламентовані в цьому стандарті, обов'язкові для використання в усіх видах нормативної документації, у довідковій

Видання офіційне

- 2 -

ДСТУ В А.1.1-58-95

та навчально-методичній літературі, що належить до галузі будівельних матеріалів, а також для робіт з стандартизації або при використанні результатів цих робіт, включаючи програмні засоби для комп'ютерних систем.

1.3 Вимоги стандарту чинні для використання в роботі підприємств, установ, організацій, що діють на території України, технічних комітетів з стандартизації, науково-технічних та інженерних товариств, міністерств (відомств).

2 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Для кожного поняття встановлено один стандартизований термін.

2.2 Подані визначення можна в разі необхідності розвивати шляхом введення до них похідних ознак, які доповнюють значення термінів, що використовуються. Доповнення не можуть порушувати обсяг і зміст понять, визначених у стандарті.

2.3 У стандарті, як довідкові, подані німецькі (de), англійські (en), французькі (fr) та російські (ru) відповідники стандартизованих термінів, а також визначення російською мовою.

2.4 У стандарті наведені абетковий показник термінів українською мовою та абеткові показники іншомовних відповідників стандартизованих термінів кожною мовою окремо.

- 3 -

ДСТУ В А.1.1-58-95

3 ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

3.1 агломерація	de	Agglomeration	
	en	agglomeration	
	fr	agglom[e2]ration	*
	ru	агломерация	
Процес утворення порошковими матеріалами, в тому числі в'язучими, зернин-гранул за участю води або водних розчинів		Процесс образования порошковыми материалами, в том числе вяжущими, зернин-гранул с участием воды или водных растворов	
3.2 адгезія	de	Adh[al]sion	*
	en	adhesion	
	fr	adh[e2]sion	*
	ru	адгезия	
Одна з головних властивостей в'язучих, що полягає в утворенні зв'язку між поверхнями двох різних за складом тіл, що знаходяться у контакті, виявляється в клеючих властивостях в'язучих речовин		Одно из основных свойств вяжущих, которое состоит в образовании связи между находящимися в контакте поверхностями двух разных по составу тел; проявляется в клеящих способностях вяжущих веществ	
3.3 адсорбція	de	Adsorption	
	en	adsorption	
	fr	adsorption	
	ru	адсорбция	

	Процес, який супроводжує тверднення в'язучих систем і полягає в поглинанні розчинених речовин, газів поверхнею твердих тіл		Процесс, сопровождающий твердение вяжущих систем и заключающийся в поглощении растворенных веществ, газов поверхностью твердых тел
3.4	аморфізація	de en fr ru	Amorphisation amorphization amorphisation аморфизация
	Процес перетворення кристалічної речовини в аморфну, яка відрізняється хаотичним розміщенням іонів та ізотропією властивостей; має місце при випалюванні портландцементного клинкеру та гідратації в'язучих речовин		Процесс превращения кристаллического вещества в аморфное, которое отличается хаотичным размещением ионов и изотропией свойств; имеет место при обжиге портландцементного клинкера и гидратации вяжущих веществ
3.5	в'язуча система	de en fr	Bindemittelsystem binding system syst[e2]me de liage *
		- 4 -	
		ru	ДСТУ В А.1.1-58-95 вяжущая система
	Дисперсна композиція, що складається з твердого та рідкого або тільки твердого компонентів, здатна в результаті фізичних, хімічних або фізико-хімічних процесів утворювати міцне каменеподібне тіло		Дисперсная система, включающая твердый и жидкий или только твердый компоненты, способная в результате физических, химических или физико-химических процессов образовывать прочное каменеподобное тело
3.6	коагуляція	de en fr ru	Koagulation coagulation coagulation коагуляция
	Процес, що має розвиток у часі в цементному тісті і являє собою злипання частинок в дисперсній системі, супроводжується її структуруванням або втрактою седиментаційної стійкості		Процесс, который развивается во времени в цементном тесте и представляет собой слипание частиц в дисперсной системе, сопровождается ее структурированием или потерей седиментационной стойкости
3.7	когезія	de en fr ru	Koh[al]sion cohesion coh[e2]sion *
	Зчеплення при контакті поверхонь двох однакових за станом фаз, що супроводжує твердіння в'язучих речовин		Сцепление поверхностей двух одинаковых по составу фаз, сопровождающее твердение вяжущих веществ
3.8	компоненти в'язучої системи	de en fr ru	Komponente des Bindersystems binding system components composant du syst[e2]me de liage *
	Складова частина системи, речовина, найменша кількість якої достатня для		компоненты вяжущей системы Составная часть системы, вещество, наименьшее количество которого доста-

	формування будь-якої фази в системі		точно для формирования любой фазы в системе
3.9	конденсація	de en fr ru	Kondensation condensation condensation конденсация
	Укрупнення частинок речовини; в технології в'язучих речовин супроводжує		Укрупнение частиц вещества; в технологии вяжущих веществ сопровождается пере-
- 5 -			
	перехід дисперсної системи в камнеподібне тіло		ДСТУ В А.1.1-58-95 ход дисперсной системы в камнеподобное тело
3.10	контактно-конденсаційний процес	de en fr ru	Kontakt-Kondensation-Proze[S] * contact-condensation process processus de contact et de condensation контактно-конденсационный процесс
	Утворення штучного водостійного каменя в момент виникнення контактів між макрочастинками речовин аморфної або нестабільної кристалічної структури без дії теплової енергії, яке не супроводжується змінами хімічного складу речовини макрочастинок		Образование искусственного водостойкого камня в момент возникновения контактов между макрочастинами веществ аморфной или нестабильной кристаллической структуры без действия тепловой энергии, не сопровождающееся изменением химического состава вещества макрочастиц
3.11	контракція	de en fr ru	Kontraktion contraction contraction контракция
	Зменшення початкового обсягу в'язучої системи "цемент-вода" внаслідок процесу гідратації з хімічним зв'язуванням води новоутвореннями		Уменьшение первоначального объема вяжущей системы "цемент-вода" вследствие процесса гидратации с химическим связыванием воды новообразованием
3.12	механохімічні явища	de en fr ru	mechanisch-chemische Erscheinungen mechanochemical phenomena * effets m[e2]caniques et chimiques механохимические явления
	Зміна хімічного, фазового складу та стану структури твердих компонентів в'язучої системи під інтенсивною механічною дією		Изменение химического, фазового состава и состояния структуры твердых компонентов вяжущей системы под интенсивным механическим воздействием
3.13	модифікування	de en fr ru	Modifikation modification modification модифицирование
	Видозмінювання фізико-хімічної структури та властивостей матеріалу		Видоизменение физико-химической структуры и свойств материала путем
- 6 -			
	шляхом введення до його		ДСТУ В А.1.1-58-95 введения в его состав раз-

	складу різних елементів або додання до нього визначених речовин		личных элементов или добавления к нему определенных веществ	
3.14	оксидне розширення цементного каменя	de	Oxiddehnung des Zementsteines	
		en	oxide expansion of cement stone	
		fr	dilatation oxyd[e2]e de pierre de ciment	*
		ru	оксидное расширение цементного камня	
	Збільшення розмірів цементного каменя в процесі тверднення за рахунок утворення гідроксиду магнію з оксиду магнію і портландиту з оксиду кальцію, що викликає його деструкцію		Увеличение размеров цементного камня в процессе твердения за счет образования гидроксида магния из оксида магния и портландита из оксида кальция, вызывающее его деструкцию	
3.15	перекристалізація	de	Umkristallisation	
		en	overcrystallization	
		fr	recristallisation	
			renouvel[e2]e	*
		ru	перекристаллизация	
	Розклад при нагріванні або охолодженні кристалу з утворенням на його основі більш досконалої стабільної структури того самого складу або розчинення речовини з наступним виділенням з нього кристалів, має місце при випалюванні клінкеру, гідратації цементів		Распад при нагревании или охлаждении кристалла с образованием на его основе более совершенной стабильной структуры того же состава или растворение вещества с последующим выделением из него кристаллов; имеет место при обжиге клинкера, гидратации цементов	
3.16	рекристалізація	de	Rekristallization	
		en	recrystallization	
		fr	recristallisation	
		ru	рекристаллизация	
	Повторна дія у вигляді процесу росту одних кристалів матеріалу за рахунок інших без участі рідкої фази, що має місце при утворенні клінкеру та структуроутворенні цементного каменя		Повторное действие в виде процесса роста одних кристаллов материала за счет других без участия жидкой фазы, которое имеет место при образовании клинкера и структурообразовании цементного камня	
3.17	рівномірність зміни об'єму	de	Gleichm[al][S]igkeit der Volumen[al]nderung	*
		en	uniformity of volumetric change	*
		fr	facteur d'uniformit[e2] de variation de volume	*
		ru	равномерность изменения объема	
	Явище, супутне процесу утворення цементного каменя без його деформації та руйнування		Явление, сопутствующее процессу образования цементного камня без его деформации и разрушения	
3.18	сульфоалюмінатне розширення цементного каменя	de	Sulfoaluminatdehnung des Zementsteines	
		en	sulphoaluminate expansion of cement stone	

	складі крім оксидів кальцію та магнію до 25% глинястих домішок		оксидов кальция и магния до 25% глинистых примесей
4.4	вапно гідратне	de en fr ru	Kalkstaub hydrated lime chaux hydrat[e2]e * известь гидратная
	Речовина, яку одержують при взаємодії з водою вапна і яка складається з гідроксидів кальцію, магнію, домішок алюмосилікатів та карбонату кальцію		Вещество, получаемое при взаимодействии с водой извести воздушной негашеной и состоящее из гидроксидов кальция, магния, примесей алюмосиликатов и карбоната кальция
4.5	вапняне тісто	de en fr ru	Kalkbrei lime paste p[a3]te de chaux * известковое тесто
	Продукт, що отримують при взаємодії вапна з такою кількістю води, яка забезпечує перехід оксидів кальцію та магнію в їх гідрати з утворенням пластичної маси		Продукт, получаемый при взаимодействии воздушной негашеной извести с таким количеством воды, которое обеспечивает переход оксидов кальция и магния в их гидраты с образованием пластичной массы
4.6	гашення	de en fr ru	L[ol]schen * slaking extinction гашение
	Процес взаємодії вапна повітряного негашеного з водою і утворення вапна гідратного, вапняного тіста, який супроводжується виділенням тепла та збільшенням об'єму речовини		Процесс взаимодействия извести воздушной негашеной с водой и образования извести гидратной, известкового теста, который сопровождается выделением тепла и увеличением объема вещества
4.7	гіпсові в'яжучі	de en fr ru	Gipsbindemittel gypsum binder agents liants gypseux гипсовые вяжущие
	В'яжучі на основі напівводних модифікацій сірчанокислого кальцію		Вяжущие на основе полуводных модификаций сернокислого кальция
4.8	екстрихгіпс	de en fr ru	Extrichgips flooring plaster estryhgypse экстрихгипс
	Повітряне в'яжуче у вигляді тонкомеленого продукту випалювання сірчанокислого кальцію всіх модифікацій при температурах 800-1000 град.С		Воздушное вяжущее в виде тонкомолотого продукта обжига сернокислого кальция всех модификаций при температурах 800-1000 град.С
4.9	кислотні в'яжучі	de en fr ru	S[al]urebindemittel * acidic binder agent * syst[e4]mes de liage acides кислотные вяжущие
	Системи, в яких рідиною зачинення є кислоти		Системы, в которых жидкостью затворения служат

4.10	кислототривкі цементи	de en fr ru	кислоты S[al]urezemente acidproof cements ciments antiacides кислотоупорные цементы	*
	В'яжучі системи, які використовуються в умовах кислотної агресії, їх стійкість визначається втратами маси при розчиненні в киплячій сірчаній кислоті		Вяжущие системы, которые используются в условиях кислотной агрессии, а их стойкость определяется потерями массы при растворении в кипящей серной кислоте	
4.11	магнезит каустичний	de en fr ru	kaustisch gebrannter Magnesit caustic magnesite magn[e2]site caustique магнезит каустический	*
	Один з компонентів магнезійних в'яжучих систем, що являє собою продукт випалювання карбонату магнію		Один из компонентов магнезильных вяжущих систем, который представляет собой продукт обжига карбоната магния	
4.12	магнезійні в'яжучі системи	de en fr ru	Magnesiabindemittel magnesia binder systems liants magn[e2]siens магнезильные вяжущие системы	*
	Швидкотверднучі високоміцні повітряні в'яжучі, що складаються з магнезиту каустичного та розчину хлорного або сірчанохлорного магнію		Быстротвердеющие высокопрочные воздушные вяжущие, состоящие из магнезита каустического и раствора хлорного или сернокислого магния	
4.13	повітряне негашене вапно	de en fr ru	Kalk nonhydraulic quicklime chaux воздушная негашеная известь	
	Речовина, яку отримують випалом та наступною переробкою кальцієво-магнезійних карбонатних порід з одержанням у вигляді основного продукту оксиду кальцію		Вещество, получаемое обжигом и последующей переработкой кальциево-магнезиевых карбонатных пород с получением оксида кальция в качестве основного продукта	
4.14	повітряні в'яжучі	de en fr ru	Luftbinder air binder agents liants a[e2]riens воздушные вяжущие	*
	Порошкові речовини, які після змішування з водою або розчинами утворюють штучний камінь тільки в повітряно-сухому середовищі: у воді такий камінь руйнується		Порошковые вещества, которые после смешивания с водой или растворами образуют искусственный камень только в воздушно-сухой среде: в воде такой камень разрушается	
4.15	рідке скло	de en fr ru	Wasserglas water glass	
			ДСТУ В А.1.1-58-95	
			жидкое стекло	

	Водяний розчин моно- та полісилікатів натрію або калію		Водный раствор моно- и полисиликатов натрия или калия	
4.16	сірчаний цемент	de	schwefels[al]urehaltiget Zement	*
		en	sulphuric cement	
		fr	ciment sulfurique	
		ru	серный цемент	
	Композиція із розплавлен- ної сірки та наповнювача у вигляді подрібненого крем- незему, сажі та каоліну, яка твердне при охолод- женні		Композиция из расплавлен- ной серы и наполнителя в виде измельченного кремне- зема, каолина и сажи, от- вердевающая при охлажде- нии	
4.17	тужавлення в'язучих систем	de	Abbinden der Bindemittel	
		en	setting of binder systems	
		fr	durcissement des liants	
		ru	схватывание вяжущих систем	
	Переход в'язко-пластичної системи в тверду; характе- ризується початком та кін- цем процесу: початком ту- жавлення вважається час від моменту змішування порошку з рідиною до мо- менту втрати сумішшю ру- хомості при збереженні пластичності та здатності до деформування без роз- тріскування; закінченням тужавлення вважається час від моменту змішування до моменту переходу системи в тверде тіло		Переход вязко-пластичной системы в твердую; харак- теризуется началом и кон- цом процесса: началом схватывания считается время от момента смешива- ния порошка с жидкостью до момента потери смесью подвижности при сохране- нии пластичности и способ- ности к деформированию без растрескивания; кон- цом схватывания считается время от момента затворе- ния до момента перехода системы в твердое тело	
5	ГІДРАВЛІЧНІ В'ЯЖУЧІ			
5.1	активність гідрравлічна	de	Hydraulikaktivit[al]t	*
		en	hydraulic activity	
		fr	activit[e2] hydraulique	*
		ru	активность гидравлическая	
	Характеристика гідрравліч- них в'язучих по міцності утвореного ними каменя при твердненні у стандарт- них умовах		Характеристика гидравли- ческих вяжущих по проч- ности образуемого ими камня при твердении в стандартных условиях	
- 12 -				
			ДСТУ В А.1.1-58-95	
5.2	аліт	de	Alit	
		en	alite	
		fr	alumine	
		ru	алит	
	Сполука портландцемент- ного клінкера у вигляді твердих розчинів різних елементів у трикаль- цієвому силікаті		Соединение портландце- ментного клинкера в виде твердых растворов различ- ных элементов в трехкаль- циевом силикате	
5.3	барієві цементи	de	Bariumzemente	
		en	barium cements	
		fr	ciments de baryum	
		ru	бариевые цементы	
	Цементи на основі клінке- рів, у яких мінералоутво- рючим компонентом є оксид барію		Цементы на основе клинке- ров, в которых минералооб- разующим компонентом является оксид бария	

5.4	безгіпсові портланд цементи	de en fr ru	gipsfreie Portlandzemente gypsum-free portland cements portlands sans gypse безгіпсовыє портланд-цементы
	В'язучі, що являють собою суміші тонкомеленого портландцементного клінкера з карбонатами натрію або калію та вміщують хімічні добавки - уповільнювачі тужавлення		Вязущие, представляющие собой смеси тонкомолотого портландцементного клинкера с карбонатами натрия или калия и содержащие химические добавки замедлители схватывания
5.5	безусадочні цементи	de en fr ru	schwindfreie Zemente nonshrinking cements ciments sans retrait безусадочные цементы
	Цементи, лінійне розширення яких при твердненні не перевищує десятих часток відсотка		Цементы, линейное расширение которых при твердении не превышает десятих долей процента
5.6	беліт	de en fr ru	Belit belite b[e2]lumine белит
	Сполука портландцементного клінкера у вигляді твердих розчинів різних елементів у двокальцієвому силікаті		Соединение портландцементного клинкера в виде твердых растворов различных элементов в двухкальциевом силикате
- 13 -			
5.7	в'язуче низької водопотреби - ВНВ	de en fr ru	DSTU B A.1.1-58-95 Bindemittel des Niedrigwasserbedarfs low water requirement binder liants [a4] basse quantit[e2] d'eau n[e2]cessaire вяжущее низкой водопотребности - ВНВ
	Продукт спільного тонкого помелу у регламентованих умовах портландцементного клінкера, мінеральних додатків, гіпсового каменя та хімічного модифікатора, що включає органічний компонент-пластифікатор		Продукт совместного тонкого помола в регламентированных условиях портландцементного клинкера, минеральных добавок, гипсового камня и химического модификатора, включающего органический компонент - пластификатор
5.8	гідрравлічні в'язучі	de en fr ru	hydraulische Bindemittel hydraulic binder agents liants hydrauliques гидравлические вяжущие
	Порошкові речовини, здатні до конденсації в штучний камінь, який набуває і підвищує міцність на повітрі та у воді		Порошковые вещества, способные к конденсации в искусственный камень, приобретающий и повышающий прочность в воздушных условиях и в воде
5.9	гідратація в'язучих	de en	Hydratation der Bindemittel hydratation of binder agents

		fr	hydratation des liants	
		ru	гидратация вяжущих	
	Процес взаємодії в'яжучого з водою, результатом якого є зміна складу вихідної речовини		Процесс взаимодействия вяжущего с водой, результатом которого является изменение состава исходного вещества	
5.10	гідрофобні цементи	de	hydrophobe Zemente	
		en	hydrophobic cements	
		fr	ciments hydrofuges	
		ru	гидрофобные цементы	
	Портландцементи, що відрізняються від звичайного портландцементу наявністю гідрофобізуючих добавок, які зменшують здатність цементу до змочування водою		Портландцементы, которые отличаются от обычного цемента наличием гидрофобизирующих добавок, уменьшающих способность цемента смачиваться водой	
				- 14 -
				ДСТУ В А.1.1-58-95
5.11	грунтоцементи	de	Erdzemente	
		en	soil-cements	
		fr	sol-ciments	
		ru	грунтоцементы	
	Гідравлічні в'яжучі, що являють собою суміші сполук натрію та калію з тонкокомеленими алюмосилікатними гірськими породами або подібними до них за складом відходами виробництва		Гидравлические вяжущие, представляющие собой смеси соединений натрия и калия с тонкокомелеными алюмосиликатными горными породами или подобными им по составу отходами производства	
5.12	глиноземистий цемент	de	Tonerdezement	
		en	alumina cement	
		fr	ciment alumineux	
		ru	глиноземистый цемент	
	Швидкотверднуче гідравлічне в'яжуче, яке складається переважно з низькоосновних алюмініатів кальцію і отримується тонким помелом випаленої до плавлення або спікання сировинної суміші бокситу і вапняку		Быстротвердеющее гидравлическое вяжущее, состоящее преимущественно из низкоосновных алюминатов кальция и получаемое тонким помолом обожженной до плавления или спекания сырьевой смеси боксита и известняка	
5.13	дорожній портландцемент	de	Portlandzement f[ul]r Stra[S]endecken	*
		en	highway portland cement	*
		fr	ciment portland pour routes	
		ru	дорожний портландцемент	
	Різновид цементів - характеризується підвищеними морозостійкістю, міцністю на вигин та удар, низькою деформативністю при твердненні		Разновидность цементов - характеризуется повышенными морозостойкостью, прочностью на изгиб и удар, низкой деформативностью при твердении	
5.14	здатність клінкеру до розмелювання	de	Klinkermahlbarkeit	
		en	grindability of clinker	
		fr	aptitude de clinker au raffinage	
		ru	размалываемость клинкера	
	Величина, яку харак-		Величина, которую харак-	

	теризує витрата енергії на отримання порошку стандартної дисперсності		теризует расход энергии на получение порошка стандартной дисперсности
5.15	клінкер портландцементний	de en fr	Portlandzementklinker portland cement clinker clinker de portland
		- 15 -	
	Продукт випалювання до спікання сировинної суміші визначеного складу, що забезпечує переважно формування силікатів кальцію у вигляді аліту та беліту поряд з присутністю алюмінатної фази та алюмоферитів кальцію; є компонентом портландцементу і ряду в'язучих систем	ru	ДСТУ В А.1.1-58-95 клинкер портландцементный Продукт обжига до спекания сырьевой смеси определенного состава, обеспечивающей преимущественное формирование силикатов кальция в виде алита и белита наряду с присутствием алюминатной фазы и алюмоферритов кальция; является компонентом портландцемента и ряда вяжущих систем
5.16	коефіцієнт насичення клінкеру	de en fr ru	Saturationsfaktor des Klinkers clinker saturation factor coefficient de saturation de clinker коэффициент насыщения клинкера
	Показник, що характеризує повноту насичення кремнезему оксидом кальцію в процесі клінкероутворення і розраховується за відповідною формулою		Показатель, который характеризует полноту насыщения кремнезема оксидом кальция в процессе клинкерообразования и рассчитывается по соответствующей формуле
5.17	марка цементу	de en fr ru	Zementg[ul]te * grade of cement tipe de ciment марка цемента
	Характеристика цементу за механічною міцністю, яка встановлюється при випробуваннях зразків згідно з стандартом		Характеристика цемента по механической прочности, которая устанавливается при испытаниях образцов по стандарту
5.18	напружуючий цемент	de en fr ru	Quellzement expansive cement ciment contraignant напрягающий цемент
	Цемент, який, розширюючись після затверднення, викликає напруження арматури залізобетонних конструкцій; різновид цементів, що розширюються		Цемент, который, расширяясь после затвердевания, вызывает напряжение арматуры железобетонных конструкций; разновидность расширяющихся цементов
5.19	несправжнє тужавлення	de en fr ru	Scheinabbinden false setting fausse prise ложное схватывание
		- 16 -	
	Занадто швидка втрата пластичності цементного тіста, що не адекватна загальному явищу тужавлення		ДСТУ В А.1.1-58-95 Слишком быстрая потеря пластичности цементного теста, не адекватная общему явлению схватывания,

			ня, супроводжується підвищенням температури та пояснюється присутністю напівводного сульфату кальцію в системі; при додатковому переміщуванні без додавання води можливе розрідження системи		сопровождаящаяся повышением температуры и объясняющаяся присутствием полуводного сульфата кальция в системе; при дополнительном перемешивании без добавления воды возможно разжижение системы
5.20	нормальна густина	de en fr ru		Normkonsistenz normal density consistance normale нормальная густота	
			Величина, що визначає кількість води замішування у відсотках від маси цементу або в частках одиниці, яка потрібна для отримання цементного тіста стандартної консистенції		Величина, определяющая количество воды затворения в процентах от массы цемента или в долях единицы, требуемое для получения цементного теста стандартной консистенции
5.21	пластифіковані цементи	de en fr ru		Zemente mit Plastifikatorzusatz plasticized cements ciments plastifi[e2]s пластифицированные цементы	*
			Цементи, які відрізняються від звичайних здатністю надавати розчинним та бетонним сумішам підвищену рухливість, а бетонам і розчинам, що затверділи, підвищену морозостійкість за рахунок введення при помелі добавок гідрофільних поверхнево-активних речовин		Цементы, отличающиеся от обычных способностью придавать растворам и бетонным смесям повышенную подвижность, а затвердевшим бетонам и растворам - повышенную морозостойкость за счет введения при помоле добавок гидрофильных поверхностно-активных веществ
5.22	портландит	de en fr ru		Portlandit portlandite portlandite портландит	
			Фаза гідрату оксиду кальцію, що утворюється в цементному камені під час гідролізу високоосновних силікатів кальцію портландцементного клінкеру		Фаза гидрата оксида кальция, которая образуется в цементном камне во время гидролиза высокоосновных силикатов кальция портландцементного клинкера
- 17 -					
5.23	портландцемент	de en fr ru		Portlandzement portland cement ciment portland портландцемент	ДСТУ Б А.1.1-58-95
			Гідравлічне в'язуче, що складається, головним чином, із силікатів кальцію, алюмінатів та алімоферитів кальцію, і яке одержують шляхом сумісного тонкого помелу портландцементного клінкеру та двоводного гіпсу		Гидравлическое вяжущее, которое состоит, главным образом, из силикатов кальция, алюминатов и алюмоферритов кальция, и получается путем совместного тонкого помола портландцементного клинкера и двуводного гипса
5.24	продукти гідратації цементу	de		Hydratationsprodukte des Zementes	

		en	products of cement hydration
		fr	produits d'hydratation du ciment
		ru	продукты гидратации цемента
	Хімічні сполуки, які утворюються за рахунок взаємодії з водою клінкеру, гіпсу та мінеральних добавок: гідросилікати, гідроалюмінати, гідроферити, гідросульфоалюмінати кальцію, гідрогранати та портландит		Химические соединения, которые образуются за счет взаимодействия с водой клинкера, гипса и минеральных добавок: гидросиликаты, гидроалюминаты, гидроферриты, гидросульфоалюминаты кальция, гидроранаты и портландит
5.25	пуццоланові портландцементи	de	Puzzolanportlandzemente
		en	pozzolanic Portland cements
		fr	ciments portland pouzzolaniques
		ru	пуццолановые портландцементы
	Різновид портландцементів, що містить поряд із клінкером та гіпсом активні мінеральні добавки - пуццолани		Разновидность портландцементов, содержащая наряду с клинкером и гипсом активные минеральные добавки-пуццоланы
5.26	ступінь гідратації	de	Hydratationsgrad
		en	hydration ratio
		fr	degr[e2] d'hydratation
		ru	степень гидратации
	Характеристика рівня перетворення вихідних фаз в'язучої системи в гідратні новоутворення		Характеристика уровня превращения исходных фаз вяжущей системы в гидратные новообразования
			- 18 -
5.27	тампонажні цементи	de	Injektionszemente
		en	oil-well cements
		fr	ciments pour colmatage
		ru	тмпонажные цементы
	В'язучі, які використовуються для кріплення обсадних колон під час буріння та експлуатації свердловин, у зв'язку з чим повинні задовольняти особливі вимоги, передбачені стандартом		Вязущие, которые используются для крепления обсадных колонн при бурении и эксплуатации скважин, в связи с чем должны удовлетворять особые требования, предусмотренные стандартом
5.28	цементи, що розширюються	de	Schwellzemente
		en	expansive cements
		fr	ciments expansifs
		ru	расширяющиеся цементы
	Цементи, тверднення яких супроводжується збільшенням лінійних та об'ємних розмірів внаслідок утворення кристалів гідросульфоалюмінату кальцію на визначеній стадії розвитку структури цементного каменя, що твердне		Цементы, твердение которых сопровождается увеличением линейных и объемных размеров в результате образования кристаллов гидросульфоалюмината кальция на определенной стадии развития структуры твердеющего цементного камня
5.29	швидкотверднучі	de	schnellh[al]rtende Port-

*

*

ДСТУ В А.1.1-58-95

портландцементи		landzemente
	en	rapid hardening Portland cements
	fr	cimentsportland [a4] *
	ru	быстротвердеющие портландцементы
В'яжучі, які характеризуються інтенсивним зростанням міцності під час перших 3-х діб тверднення		Вяжущие, которые характеризуются интенсивным ростом прочности в течение первых 3-х суток твердения
5.30 шлаколузні в'яжучі	de	Schlackenalkalibindemittel
	en	slag-alkali bindir agents
	fr	liants alcalins de laitier
	ru	шлакощелочные вяжущие
Гідравлічні в'яжучі, в яких алюмосилікатний компонент поданий гранульованими шлаками, а лужний - сполуками калію, що дають у водяних розчинах лужну реакцію		Гидравлические вяжущие, в которых алюмосиликатный компонент представлен гранулированными шлаками, а щелочной - соединениями калия и натрия, дающими в водных растворах щелочную реакцию

- 19 -

		ДСТУ В А.1.1-58-95
5.31 шлакопортландцемент	de	Schlackenportlandzement
	en	slag Portland cement
	fr	ciment portland de laitier
	ru	шлакопортландцемент
Гідравлічне в'яжуче, що вміщує окрім портландцементного клінкеру та гіпсу до 80% гранульованого або доменного електротермофосфорного шлаку		Гидравлическое вяжущее, содержащее кроме портландцементного клинкера и гипса до 80% гранулированного или доменного электрофосфорного шлака

- 20 -

		ДСТУ В А.1.1-58-95
		Абетковий показчик українських термінів
агломерація		3.1
адгезія		3.2
адсорбція		3.3
аліт		5.2
аморфізація		3.4
активність гідравлічна		5,1
активність повітряного вапна		4.1
біліт		5.6
вапно		4.13
вапно гідравлічне		4.3
вапно гідратне		4.4
в'яжучі гідравлічні		5.8
в'яжучі гіпсові		4.7
в'яжучі кислотні		4.9
в'яжучі низької водопотреби		5.7
в'яжучі повітряні		4.14
в'яжучі шлаколузні		5.30
гашення		4.6
гідратація в'яжучих		5.9
грунтоцементи		5.11
густина нормальна		5.20
естрихгіпс		4.8
здатність клінкеру до розмелювання		5.14
клінкер портландцементний		5.15
коагуляція		3.6
когезія		3.7

компонент в'язучої системи	3.8
конденсація	3.9
контракція	3.11
коефіцієнт насичення клінкеру	5.16
магнезит каустичний	4.11
марка цементу	5.17
модифікування	3.13
перекристалізація	3.15
портландит	5.22
портландцемент	5.23
портландцемент дорожній	5.13
портландцементи безгіпсові	5.4
портландцементи пуццоланові	5.25
портландцементи швидкотверднучі	5.29
продукти гідратації цементу	5.24
процес контактної-конденсаційний	3.10
рівномірність зміни обсягу	3.17
розширення цементного каменя оксидне	3.14
розширення цементного каменя сульфоалюмінатне	3.18
рекристалізація	3.16
система в'язуча	3.5
системи магнезіальні в'язучих	4.12
скло рідке	4.15
ступінь гідратації	5.26
тісто вапняне	4.5
тіксотропія	3.19
фаза	3.20
тужавлення в'язучих систем	4.17
тужавлення несправжнє	5.19
цемент глиноземистий	5.12

- 21 -

ДСТУ В А.1.1-58-95

цемент напружуючий	5.18
цемент сірчаний	4.16
цементи ангідритові	4.2
цементи барієві	5.3
цементи безусадочні	5.5
цементи гідрофобні	5.10
цементи кислототривкі	4.10
цементи пластифіковані	5.21
цементи тампонажні	5.27
цементи, що розширюються	5.28
шлакопортландцемент	5.31
явища механохімічні	3.12

- 22 -

ДСТУ В А.1.1-58-95

Абетковий показник німецьких термінів

Abbinden der Bindemittel	4.17	
Adh[al]sion	3.2	*
Adsorption	3.3	
Agglomeration	3.1	
Alit	5.2	
Amorphisation	3.4	
Anhydritzemente	4.2	
Bariumzemente	5.3	
Belit	5.6	
Bindemittel des Niedrigwasserbedarfs	5.7	
Bindemittelsystem	3.5	
Erdzemente	5.11	
Extrichgips	4.8	
Gipsbindemittel	4.7	
Gipsfreie Portlandzemente	5.4	
Gleichm[al][S]igkeit der Volumenänderung	3.17	*
Hydratationsgrad	5.26	

Hydratationsprodukte des Zementes	5.24	
Hydratation der Bindemittel	5.9	
Hydraulische Bindemittel	5.8	
Hydraulischer Kalk	4.3	
Hydraulikaktivit[al]t	5.1	*
Hydrophobezemente	5.10	
Injektionszemente	5.27	
Kalk	4.13	
Kalkbrei	4.5	
Kalkstaub	4.4	
Kaustisch gebrannter Magnesit	4.11	
Koagulation	3.6	
Klinkermahlbarkeit	5.14	
Koh[al]sion	3.7	*
Komponente des Bindersystems	3.8	
Kondensation	3.9	
Kontakt - Kondensation - Prozeс	3.10	
Kontraktion	3.11	
L[o]lschen	4.6	*
Luftbinder	4.14	
Luftkalkaktivit[al]t	4.1	*
Magnesiabindemittel	4.12	
Mechanisch-chemische Erscheinungen	3.12	
Modifikation	3.13	
Normkonsistenz	5.20	
Oxiddehnung des Zementsteines	3.14	
Phase	3.20	
Portlandit	5.22	
Portlandzement	5.23	
Portlandzement f[ul]r Stra[S]endecken	5.13	*
Portlandzementklinker	5.15	
Puzzolanportlandzemente	5.25	
Quellzement	5.18	
Rekristallisation	3.16	
Saturationsfaktor des Klinkers	5.16	
S[al]urebindemittel	4.9	*
S[al]urezemente	4.10	*
Scheinabbinden	5.19	

- 23 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

Schlackenalkalibindemittel	5.30	
Schlackenportlandzement	5.31	
Schnellh[al]rtende Portlandzemente	5.29	*
Schwefels[al]urehaltiger Zement	4.16	*
Schwellzemente	5.28	
Schwindfreic Zemente	5.5	
Sulfoaluminatdehnung des Zementsteines	3.18	
Thixotropie	3.19	
Tonerdezement	5.12	
Umkristallisation	3.15	
Wasserglas	4.15	
Zemente mit Plastifikatorzusatz	5.21	
Zementg[ul]te	5.17	*

- 24 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

Абетковий показчик англійських термінів

acidic binders	4.9	
acidproof cements	4.10	
adhesion	3.2	
adsorption	3.3	
agglomeration	3.1	
air binder agents	4.14	
air-hardening lime activity	4.1	
alumina cement	5.12	

alite	5.2
amorphisation	3.4
anhydrite cements	4.2
barium cements	5.3
belite	5.6
binding system	3.5
binding system components	3.8
caustic magnesite	4.11
clinker saturation factor	5.16
coagulation	3.6
cohesion	3.7
condensation	3.9
contact-condensation process	3.10
contraction	3.11
expansive cement	5.18
expansive cements	5.28
false setting	5.19
flooring plaster	4.8
grade of cement	5.17
grindability of clinker	5.14
gypsum binder	4.7
gypsum-free portland cements	5.4
highway portland cement	5.13
hydratation of binder agents	5.9
hydrated lime	4.4
hydration ratio	5.26
hydraulic activity	5.1
hydraulic binder agents	5.8
hydraulic lime	4.3
hydrophobic cements	5.10
nonhydraulic quicklime	4.13
lime paste	4.5
low water requirement binder	5.7
magnesia binder systems	4.12
mechanochemical phenomena	3.12
modification	3.13
nonshrinking cements	5.5
normal density	5.20
oil-well cements	5.27
overcrystallization	3.15
oxide expansion of cement stone	3.14
phase	3.20
plasticized cements	5.21
portland cement	5.23
portland cement clinker	5.15
portlandite	5.22
pozzolanic Portland cements	5.25

- 25 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

products of cement hydration	5.24
rapid hardening Portland cements	5.29
recrystallization	3.16
setting of binder systems	4.17
slag-alkali binder systems	5.30
slag Portland cement	5.31
slaking	4.6
soil-cements	5.11
sulphoaluminate expansion of cement stone	3.18
sulphuric cement	4.16
thixotropy	3.19
uniformity of volumetric change	3.17
water glass	4.15

- 26 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

Абетковий покажчик французьких термінів

activit[e2] de chaux a[e2]rienne	4.1	*
activit[e2] hydraulique	5.1	*
adh[e2]sion	3.2	*
adsorption	3.3	
agglom[e2]ration	3.1	*
alumine	5.2	*
amorphisation	3.4	
aptitude de clinker au raffinage	5.14	
b[e2]lumine	5.6	*
chaux	4.13	
chaux hydrat[e2]e	4.4	*
chaux hydraulique	4.3	
ciment alumineux	5.12	
ciment contraignant	5.18	
ciment portland	5.23	
ciment portland de laitier	5.31	
ciment portland pour routes	5.13	
ciment sulfurique	4.16	
ciments antiacides	4.10	
ciments d'anhydrite	4.2	
ciments de baryum	5.3	
ciments expansifs	5.28	
ciments hydrofuges	5.10	
ciments plastifi[e2]s	5.21	*
ciments portland [a1] prise rapide	5.29	*
ciments portland pouzzolaniques	5.25	
ciments pour colmatage	5.27	
ciments sans retrait	5.5	
clinker de portland	5.15	
coagulation	3.6	
coefficient de saturation de clinker	5.16	
coh[e2]sion	3.7	*
composant deu syst[e2]me de liage	3.8	*
condensation	3.9	
consistance normale	5.20	
contraction	3.11	
degr[e2] d'hydratation	5.26	*
dilatation de sulfaluminate de pierre de ciment	3.18	
dilatation oxyde[e2] de pierre de ciment	3.14	*
durcissement des liants	4.17	
effets m[e2]caniques et chimiques	3.12	*
estryhgypse	4.8	
extinction	4.6	
facteur d'uniformite de variation de volume	3.17	
fausse prise	5.19	
hydratation des liants	5.9	
liants [a4] basse quantit[e2] d'eau n[e2]cessaire	5.7	*
liants a[e2]riens	4.14	*
liants alcalins de laitier	5.30	
liants gypseux	4.7	
liants hydrauliques	5.8	
liants magn[e2]siens	4.12	*
magn[e2]site caustique	4.11	*
modification	3.13	

- 27 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

p[a3]te de chaux	4.5	*
phase	3.20	
portlandite	5.22	
portlands sans gypse	5.4	
processus de contact et de condensation	3.10	
produits d'hydratation du ciment	5.24	
recristallisation	3.16	

recristallisation renouvell[e2]e	3.15	*
sol-ciments	5.11	
syst[e2]me de liage	3.5	*
syst[e2]mes de liage acides	4.9	*
thixotropie	3.19	
type de ciment	5.17	
verre soluble	4.15	

- 28 -

ДСТУ Б А.1.1-58-95

Абетковий показник російських термінів

агломерация	3.1
адгезия	3.2
адсорбция	3.3
алит	5.2
аморфизация	3.4
активность воздушной извести	4.1
активность гидравлическая	5.1
белит	5.6
вяжущие воздушные	4.14
вяжущие гидравлические	5.8
вяжущие гипсовые	4.7
вяжущие кислотные	4.9
вяжущие низкой водопотребности	5.7
вяжущие шлакощелочные	5.30
гашение	4.6
гидратация вяжущих	5.9
грунтоцементы	5.11
густота нормальная	5.20
известь воздушная негашеная	4.13
известь гидравлическая	4.3
известь гидратная	4.4
klinker portlandcementnyy	5.15
коагуляция	3.6
когезия	3.7
компонент вяжущей системы	3.8
конденсация	3.9
контракция	3.11
коэффициент насыщения клинкера	5.16
магнезит каустический	4.11
марка цемента	5.17
модифицирование	3.13
перекристаллизация	3.15
портландит	5.22
портландцемент	5.23
портландцемент дорожный	5.13
портландцементы безгипсовые	5.4
портландцементы быстротвердеющие	5.29
портландцементы пуццолановые	5.25
продукты гидратации цемента	5.24
процесс контактно-конденсационный	3.10
равномерность изменения объема	3.17
размалываемость клинкера	5.14
расширение цементного камня оксидное	3.14
расширение цементного камня сульфoалюминатное	3.18
рекристаллизация	3.16
система вяжущая	3.5
системы магнезиальные вяжущие	4.12
стекло жидкое	4.15
степень гидратации	5.26
схватывание вяжущих систем	4.17
схватывание ложное	5.19
тесто известковое	4.5
тиксотропия	3.19
фаза	3.20

цемент глиноземистый	5.12
цемент напрягающий	5.18
цемент серный	4.16
цементы ангидритовые	4.2
цементы бариевые	5.3
цементы безусадочные	5.5
цементы гидрофобные	5.10
цементы кислотоупорные	4.10
цементы пластифицированные	5.21
цементы расширяющиеся	5.28
цементы тампонажные	5.27
шлакопортландцемент	5.31
эстрихгипс	4.8
явления механохимические	3.12

Додаток А

Терміни, що наведені в позиціях 4.2, 4.7, 4.9, 4.10, 4.12, 4.14, 5.3, 5.4, 5.7, 5.8, 5.10, 5.21, 5.25, 5.28, 5.27, 5.29, застосовані у множині у зв'язку з тим, що вказують на можливість багатоміжваріантного складу в'язучих.

УДК 693:001.4

Група ЖОО

Ключові слова:

в'язуче, цемент, помел, гідравлічне, змішане, гідратація, тверднення, новоутворення

Примітка.

*/ цифри за літерами в квадратних дужках відповідають значенням в таблиці відповідності символів

